

Міністерство освіти і науки України

Національна академія наук України

Мала академія наук України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Секція
«Академічна й університетська наука»

Збірник наукових праць
за матеріалами

Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних
орієнтирів Григорія Сковороди»

02 грудня 2022 року

Том 2

Полтава 2022

УДК 332.356

Шарий Г.І., Карюк А.М., Одарюк Т.С.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

shariy.grigoriy61@gmail.com

РОЛЬ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ ТА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Найбільш раціонально вбирає ідею сталого розвитку і формує механізм інституційної рівноваги та компромісів у суспільстві інституціональна глобальна інвайроментальна економічна система.

Сучасні геополітичні виклики сконцентровані найбільше в екологічній сфері, які посилюються екологічною агресією, країни-агресора з погіршенням довкілля та формуванням інвайроментальних ризиків для людства.

Вчені світу розпочали пошук методик та механізмів впливу на виробництво, споживання і ментальність людства, щоб подолати загрози і сучасні екологічні геополітичні виклики. Адже тільки дієві стимули і економічні санкції можуть формувати інвайроментальне безпечне середовище розвитку людства.

Учені світу, як і людство в постійному пошуку панацеї від хвороб людських, економічних і особливо екологічних. Економічні теорії XIX-XX ст. продовжили пошук економічної істини (Рис.1). Маржиналісти австрійської школи сформуливали теорію граничної корисності, намагаючись описати економічні процеси надаючи їм логічно-наукове завершення. Сьогодні маржиналізм широко використовується в аналізі економічних процесів школи неокласицизму. Послідовники маржиналізму визначають обличчя економічної науки світу. В останні роки вчені все більше звертаються в еколого-економічну сферу, так Клод Пинар (Канада) – відстоюючи теорію інституціональних договорів розвиває економічні школи в сфері природокористування, а особливо водокористування.

Рисунок 1– Економічна теорія сучасності

Перша жінка, Нобелівський лауреат в економіці Еліно́р Остро́м (2009), сформува́ли оптимальний інституційний механізм управління природними ресурсами і спільно з Оліве́ром Уї́льямсо́ном (2009) - представником нового інституціоналізму – побудували модель управління, де екологічні ресурси використовуються без приватизації, без одержавлення, а напряду «людина - природа». Вчені на чолі з М.Ширлі президентом інституту Р.Коуза вивчають виключно питання ресурсопостачання і еколого-економічного регулювання.

Екологічна революція суспільної свідомості започаткована Володимиром Вернадським привела людство до інвайроменталогії, що породила інвайроменталізм, як соціальний екологічний рух. Держави не можуть його ігнорувати і формуючи парадигму соціально-відповідального управління, враховуючи обмеженість природних ресурсів формують елементи інвайроментальної безпеки та інвайроментальні економічні системи своїх країн особливо в сфері охорони земель і навколишнього природного середовища (Рис.2).

Рисунок 2 – Екологічна революція

Вчені в постійному пошуку економічних теорій та різних варіантів вирішення еколого-економічних проблем, зупинилися на концепції формування інституціональної інвайроментальної економіки, яка найбільш раціонально вбирає ідею сталого розвитку і має механізм компромісів, передбачаючи й економічне зростання й збереження ґрунтів. Необхідно сформувати світову та державну економічну систему стимулів і санкцій та еколого-економічних нормативів, вуглецевого податку, проводити планову ревіталізацію штучних об’єктів та антропогенних ландшафтів, включаючи стимулювання органічного землеробства та екологічного каркасу, як новітній світовий тренд розвитку людства.

До країн агресорів, як військових так і екологічних, які знищують природньо-ресурсний потенціал планети, сусідніх країн, басейни рік, морів і океанів необхідно накладати світові економічні санкції, які не тільки компенсують і зупиняють шкоду ноосфері, а і змусять агресора відновити природньо-ресурсний баланс екосистем.